

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра публічного та приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 11 » 09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Суспільно-політичні студії
Змістовий модуль: Основи правових знань і трудового законодавства

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.01 Журналістика

Київ – 2019

Розробник:

Обловацька Наталія Олександрівна, старший викладач кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Обловацька Наталія Олександрівна, старший викладач кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від « 29» серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри публічного та приватного права (Л.В. Орел)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.01 Журналістика 2019 р.

Гарант освітньої програми (М.С. Васюків)

Робочу програму перевірено 2019 р.

Заступник декана (А.Ю. Нашинець-Наумова)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Суспільно-політичні студії		
<i>Вид дисципліни</i>	обов'язкова	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	5 / 150	
<i>Курс</i>	3	3
<i>Семестр</i>	5,6	5,6
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	2	
<i>Обсяг кредитів</i>	5	5
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	150	150
<i>Аудиторні</i>	70	20
<i>Модульний контроль</i>	10	-
<i>Семестровий контроль</i>	30	-
<i>Самостійна робота</i>	40	130
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен	Екзамен
Змістовий модуль: Основи правових знань і трудового законодавства		
<i>Курс</i>	3	3
<i>Семестр</i>	5	5
<i>Обсяг кредитів</i>	2	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	60	60
<i>Аудиторні</i>	28	8
<i>Модульний контроль</i>	4	-
<i>Семестровий контроль</i>	14	-
<i>Самостійна робота</i>	14	52
<i>Форма семестрового контролю</i>	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є опанування студентами основних правових понять і явищ, ознайомлення з провідними та актуальними галузями права; формування самостійного мислення та власної оцінки норм нормативно-правових актів, здатності застосовувати їх до конкретних ситуацій майбутньої професійної діяльності та особистого життя.

Зазначений курс покликаний:

- закласти основи системи правових поглядів і переконань у студентів;
- сформувати в них уявлення про державно-правові реалії України на основі ознайомлення з основами теорії державно – правових явищ;
- навчити їх користуватися правовими актами та юридичною літературою, аналізувати та оцінювати суспільно-політичні події, діяти з нормами права у конкретних правовідносинах;
- виховувати у них упевненість у необхідності дотримання правових норм, непримирненість до протиправної поведінки тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

В результаті вивчення цього курсу студенти повинні:

Знати:

- Поняття, сутність і зміст права та держави;
- Права та обов'язки людини в сучасному суспільстві;
- Правовий статус органів виконавчої, законодавчої, судової влади;
- Загальні положення основних галузей права України;
- Основні нормативно – правові акти, які регулюють сферу майбутньої професійної діяльності;
- Поняття, види та зміст договорів;
- Загальні процесуальні норми захисту прав та інтересів людини в сучасному суспільстві.

Вміти:

- застосовувати знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- зберігати та примножувати науково-правові цінності і досягнення суспільства на основі розвитку предметної області;
- спілкуватися державною мовою;
- зв'язно та логічно викладати матеріал з морально – правових проблем;
- організувати й контролювати командну професійну діяльність під час розв'язання практично-правових ситуацій;
- застосовувати критичне мислення під час правового аналізу конкретної галузі права;
- користуватись нормативно – правовою базою у професійній діяльності;
- оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт з правової точки зору;
- виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості;
- вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, брати участь в обговоренні правових питань, дискусії, аргументовано висловлювати і відстоювати свою думку, робити висновки.
- передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт;
- використовувати необхідні правові знання й технології для виходу з кризових ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		с.	м.к.	сем. конт.	с.р.	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Публічне право України						
Тема 1. Теорія держави і права	6	2	2			2
Тема 2. Конституційне право України	6	2	2			2
Тема 3. Основи адміністративного права України	6	2	2			2
Тема 4. Кримінальне право України	15	2	2	2	7	2
Разом за змістовим модулем 1	33	8	8	2	7	8
Змістовий модуль 2. Приватне право України						
Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України	6	2	2			2
Тема 6. Права дитини за міжнародними стандартами та національним законодавством	6	2	2			2
Тема 7. Основи трудового законодавства України	15	2	2	2	7	2
Разом за змістовим модулем 2	27	6	6	2	7	6
Усього годин	60	14	14	4	14	14

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
л.		с.	м.к.	сем. конт.	с.р.	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Публічне право України						
Тема 1. Теорія держави і права	7	0,5	0,5			6
Тема 2. Конституційне право України	7	0,5	0,5			6
Тема 3. Основи адміністративного права України	7	0,5	0,5			6
Тема 4. Кримінальне право України	7	0,5	0,5			6
Разом за змістовим модулем 1	28	2	2			24
Змістовий модуль 2. Приватне право України						
Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України	7	0,5	0,5			6
Тема 6. Права дитини за міжнародними стандартами та національним законодавством	7	0,5	0,5			6
Тема 7. Основи трудового законодавства України	18	1	1			16
Разом за змістовим модулем 2	32	2	2			28
Усього годин	60	4	4			52

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Публічне право України

Тема 1. Загальна характеристика держави і права

Причини виникнення держави і права. Етапи розвитку права. Теорії походження держави і права. Розкриття змісту: патріархальної, теологічної, договірної, насильницької, психологічної, економічної (класової), спортивної, органічної, міграційної, космічної теорій походження держави.

Поняття і основні ознаки держави. Проблеми визначення поняття “держава”. Функції держави: поняття та види.

Поняття і загальна характеристика державного ладу. Поняття, види і загальна характеристика форм правління. Монархічні форми правління. Необмежені та обмежені монархії. Види та особливості республіканських форм правління. Порівняльна характеристика парламентарної, президентської та напівпрезидентської республік. Загальна характеристика політичних режимів: поняття, види, особливості. Форми територіального устрою держави. Загальна характеристика унітарної держави. Ознаки федеративних держав. Характеристика імперії та конфедеративних союзів.

Поняття і ознаки права. Місце правових норм у системі інших соціальних норм. Джерела права. Правові особливості нормативно – правового акту (закон, підзаконний акт, декрет), нормативного договору, юридичного прецеденту, правового звичаю.

Поняття, особливості та види правовідносин. Поняття структури правовідносин, “склад правовідносин”. Суб’єкти правовідносин. Правосуб’єктність осіб. Загальна характеристика правоздатності та дієздатності осіб. Об’єкт та зміст правовідносин.

Загальна характеристика правопорушення. Склад правопорушення: об’єкт, суб’єкт, об’єктивна сторона, суб’єктивна сторона. Види правопорушень. Співвідношення понять злочин та проступок.

Зміст та види юридичної відповідальності. Особливості притягнення до юридичної відповідальності.

Тема 2. Конституційне право України

Поняття і загальна характеристика конституційного права. Суб’єкти, зміст та об’єкти конституційно – правових відносин. Джерела конституційного права. Загальна характеристика конституції як джерела права. Передумови прийняття і загальна характеристика конституції України.

Поняття і загальна характеристика прав, свобод і обов’язків. Система та види прав і свобод. Загальна характеристика особистих, політичних, економічних, соціальних та культурних прав і свобод громадян України. Характеристика окремих прав і свобод.

Загальні засади організації державної влади в Україні. Загальна характеристика системи органів державної влади. Механізми забезпечення народовладдя в Україні. Референдум як спосіб безпосереднього волевиявлення народу України. Поняття і загальна характеристика виборчої системи.

Верховна Рада України: конституційний склад, організаційна структура, форми діяльності та компетенція. Правовий статус народного депутата України. Конституційний статус Президента України. Органи державної виконавчої влади України: види, система. Кабінет Міністрів України: конституційний статус, склад, порядок формування, компетенція. Місцеве самоврядування в Україні, їх компетенція.

Загальна характеристика правосуддя в Україні. Принципи здійснення правосуддя. Система судових органів України: поняття, структура, загальна характеристика. Конституційний Суд України, його особливості. Суди загальної юрисдикції: система, компетенція, спеціалізація. Поняття, система і загальна характеристика правоохоронних органів України. Загальна характеристика прокуратури України, Служби безпеки України, міліції.

Поняття та особливості адвокатури в Україні. Види адвокатської діяльності. Права та обов’язки адвоката.

Тема 3. Основи адміністративного права України

Поняття і загальна характеристика адміністративного права. Джерела та суб’єкти адміністративного права. Особливості адміністративної правосуб’єктності. Державна служба.

Правовий статус державних службовців. Поняття форм і методів державного управління. Адміністративний проступок: поняття, ознаки. Склад адміністративного правопорушення. Поняття і види адміністративних стягнень. Правові основи управління підприємством.

Тема 4. Кримінальне право України

Поняття і характеристика кримінального права. Джерела кримінального права. Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття і ознаки злочину. Склад злочину. Види злочину. Неосудність: поняття, медичний та юридичний критерії. Стадії споєння злочину. Співучасть у злочині. Виконавець, організатор, підбурювач та посібник як співучасники злочину. Поняття, мета і види кримінальних покарань. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх. Загальна характеристика злочинів у сфері службової діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Приватне право України

Тема 5. Основи цивільного та сімейного права України

Поняття і загальна характеристика цивільного права. Джерела цивільного права. Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Суб'єкти цивільного права. Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних осіб. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.

Загальна характеристика права власності: поняття, право володіння, право користування і право розпорядження. Особливості відносин власності за законодавством України. Види цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.

Поняття, загальна характеристика і умови дійсності угод. Цивільно-правові договори: поняття, види, порядок укладання та припинення. Загальна характеристика окремих видів цивільно-правових договорів.

Поняття спадкового права і особливості спадкування за заповітом. Вимоги до заповіту. Обов'язкова частка у спадковому майні. Особливості спадкування за законом. Порядок придбання спадщини. Правові положення щодо авторського права.

Поняття і загальна характеристика сімейного права та сімейних правовідносин. Джерела сімейного права. Умови і порядок укладання шлюбу. Шлюбний контракт. Підстави і порядок розірвання шлюбу. Аліментні зобов'язання. Особисті і майнові права і обов'язки батьків і дітей. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя; особиста приватна власність дружини, чоловіка; Позбавлення батьківських прав. Усиновлення. Опіка та піклування.

Тема 6. Права дитини за міжнародними стандартами та національним законодавством

Поняття "дитина", "дитинство", "права дитини". Основні етапи розвитку прав дитини в ХХ столітті. Нормативно-правові документи в галузі прав дитини: Конвенція ООН про права дитини (20.11.1989 р.), Декларація прав дитини (1959 р.), Конституція України (28.06.1996 р.), ЗУ Про охорону дитинства (26.04.2001 р.), ЗУ "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю" (16.11.2000 р.), ЗУ Про соціальну роботу з дітьми та молоддю (21.06.2001 р.), ЗУ Про державну допомогу сім'ям з дітьми (21.11.1992 р.) тощо.

Загальна характеристика Конвенції ООН про права дитини (20.11.1989 р.) (надалі – Конвенція). Основні положення документа. Особисті, соціальні, політичні і культурні права дітей за Конвенцією.

Права дитини за національним законодавством. Правовий статус дитини згідно ЗУ Про охорону дитинства, ЗУ Про соціальну роботу з дітьми та молоддю, ЗУ Про державну допомогу сім'ям з дітьми.

Особливості прав дітей за віковими категоріями (від народження; 2 місяці; 3 роки; 6 років; 7 років; 10 р., 11 р., 14 р., 15 р., 16 р.).

Тема 7. Основи трудового законодавства України

Поняття і загальна характеристика трудового права і трудових правовідносин. Джерела трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України. Конституційне право на працю.

Загальна характеристика трудового договору. Порядок прийняття на роботу. Особливості прийняття на роботу неповнолітніх. Загальні підстави припинення трудового договору. Припинення трудового договору з ініціативи працівника; з ініціативи власника.

Поняття і види робочого часу. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу. Поняття неповного робочого часу та ненормованого робочого дня. Види часу відпочинку. Відпустка як вид відпочинку. Робочий час і час відпочинку неповнолітніх. Право на відпустку.

Види пенсій за законодавством України. Закон України “Про пенсійне забезпечення”. Види соціальної допомоги сім’ям з дітьми. Юридичні гарантії права на охорону здоров’я.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	3	30
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	78		66
	Разом			144		
	Коефіцієнт			0,694		
	Підсумковий бал			100		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Завдання, що виносяться на самостійне опрацювання

- Оформити зошит першоджерел.
- Оформити зошит з основними термінами зі змістовного модуля «Основи правових знань і трудового законодавства»

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв’язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
3-4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв’язання практичних задач. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
1-2	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
0	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного

	опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.
--	---

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів здійснюється у формі Заліку.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 60 год. З них: лекції – 14 год.; семінарські заняття -14год.; модульний контроль –4год., самостійна робота – 14 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Публічне право України (78 б)				Змістовий модуль 2. Приватне право України (66 б)			
Лекції (теми, бали)	Л1 Л2 (2 бали)		Л3 (1 бал)	Л4 (1 бал)	Л5 (2 бали)	Л6 (1 бал)	Л7 (1 бал)	
Семінарські заняття (теми, бали)	Т.1 (11б)	Т.2 (11б)	Т.3 (11б)	Т.4 (11б)	Т.5 (11б)	Т.6 (11б)	Т.7 (11б)	
СР (бали)	5 балів				5 балів			
Модульна КР		МКР 1 (25 балів)						МКР 2 (25 балів)
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік 100 балів							

8. Рекомендовані джерела

Базові

1. Конституція України // Відомості ВВР України. – 1996. - №30. – Ст.141
2. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, N 31, ст.429
3. Загальна декларація прав людини, 1948 // Офіційний вісник України, 2008. -№ 93. – Ст.3103
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). - 1984, додаток до N 51, ст.1122
5. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, N 25-26, ст.131
6. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356
7. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 21-22, ст.135
8. Кодекс законів про працю // ВВР, 1971, додаток до N 50, ст. 375
9. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - N 40-41, 42. - ст.492
10. Бантишев О. Ф. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Загальна частина: пост. комент. та наук.-теорет. характеристика окремих положень / О. Ф. Бантишев, С. А. Кузьмін. - К. : Видавець Паливода А. В., 2010. - 334 с.
11. Баулін Ю.В., Борисов В.І., Тютюгін В.І. та ін. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар .Особлива частина. 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. - 1040 с.
12. Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. — К.

- : Істина, 2006. - 944 с.
13. Конституційне право: вчора, сьогодні, завтра: рекомендаційний покажчик на допомогу студентам спеціальності «Правознавство» / уклад. М. А. Бороденко, О. В. Ватаманюк. – Чернівці: [БДФЕУ], 2015. – 55 с.
 14. Науково-практичний коментар до Кодексу адміністративного судочинства України. В 2-х тт. Том 1 / За заг. ред. В. К. Матвійчука / Матвійчук В. К., Хар І. О., - К.: КНТ, 2007. - 788 с.
 15. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. — 3-є вид., перероб. і доп. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — Т. І. — 832 с.

Додаткові:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підручник: У 2 т. / Відповід. ред. В.Б. Авер'янов: Т.1: Загальна частина. – К.: Юридична думка, 2007 – 591с. Т.2: Особлива частина. – К. : Юридична думка, 2009. – 600 с.
2. Адміністративне право: підручник / [Ю. П. Битяк та ін.] ; за заг. ред. проф. Ю. П. Битяка [та ін.] ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2013. – 624 с. – Бібліогр.: с. 600-604.
3. Волошина С. М. Трудове право України: навч. посіб. / [С. М. Волошина, А. М. Соцький, В. І. Щербина]; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". - Чернівці : Технодрук, 2015. - 187 с.
4. Віхров О. П. Теорія держави і права: курс лекцій: навч. посіб. / Віхров О. П., Віхрова І. О. ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. - Чернігів : Десна Поліграф, 2015. - 303 с.
5. Герц А.А.. Правознавство: навч. посіб. / А. А. Герц, С. Й. Кравчук. - Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2017. - 278 с.
6. Жернаков В.В. Трудове право . – 2012. – Електронний ресурс: <https://westudents.com.ua/knigi/469-trudove-pravo-jernakov-vv.html>
7. Заржицький О.С. Юридична відповідальність в трудовому праві України: Монографія. - Д., 2009
8. Конституційне право України : посіб. для підгот. до іспитів / [Ю. Г. Барабаш та ін.]. - Вид. 4-те, перероб. та допов. - Харків : Право, 2017. – 369 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина : навчальний посібник / [В. М. Трубников, М. В. Даньшин, О. О. Житний та ін.]; за заг. ред. В. М. Трубникова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Ка разіна, 2015. – 444 с.
10. Сімейне право України: Підручник / С.Б. Булеца, В.В. Заборовський, В.Г. Фазикош та ін. ; за ред. С.Б. Булеци. - К.: Знання, 2015.- 375 с.
11. Ткачук О.М. Кодекс законів про працю України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду – Великої Палати та Касаційного цивільного суду (практика 2018 року) / О. М. Ткачук. — Харків : Право, 2019. — 222 с.
12. Трудове право; підручник / М.І. Іншин, В.І. Щербина, Д.І. Сіроха та ін.; Т 78 .за ред. проф. М.І. Іншина та доц. В.І. Щербини. -Х.; НікаНова, 2012. - 560 с.
13. Цивільне право України: Підручник у 2-х книгах /під ред О.В.Дзера. - К.: Юрінком Інтер,2002.
14. Цивільне право України: Підручник. Особлива частина / За заг. ред. Р. Б. Шишки. – К.: Ліра, 2015. – 1024 с.